

Zadatak 041 (Josip, gimnazija)

Zadani su vektori $\vec{a} = 3 \cdot \vec{i} - \vec{j} - 2 \cdot \vec{k}$ i $\vec{b} = \vec{i} + 2 \cdot \vec{j} - \vec{k}$. Izračunajte $(2 \cdot \vec{a} + \vec{b}) \times \vec{b}$.

Rješenje 041

Ponovimo!

Vektorski produkt dvaju vektora je vektor i definira se samo za vektore u trodimenzionalnom prostoru.

Ako su zadani vektori $\vec{a} = a_x \cdot \vec{i} + a_y \cdot \vec{j} + a_z \cdot \vec{k}$ i $\vec{b} = b_x \cdot \vec{i} + b_y \cdot \vec{j} + b_z \cdot \vec{k}$, njihov vektorski produkt glasi:

$$\begin{aligned} \vec{a} \times \vec{b} &= \begin{vmatrix} \vec{i} & \vec{j} & \vec{k} \\ a_x & a_y & a_z \\ b_x & b_y & b_z \end{vmatrix} = \vec{i} \cdot \begin{vmatrix} a_y & a_z \\ b_y & b_z \end{vmatrix} - \vec{j} \cdot \begin{vmatrix} a_x & a_z \\ b_x & b_z \end{vmatrix} + \vec{k} \cdot \begin{vmatrix} a_x & a_y \\ b_x & b_y \end{vmatrix} = \\ &= \vec{i} \cdot (a_y \cdot b_z - a_z \cdot b_y) - \vec{j} \cdot (a_x \cdot b_z - a_z \cdot b_x) + \vec{k} \cdot (a_x \cdot b_y - a_y \cdot b_x) = \\ &= (a_y \cdot b_z - a_z \cdot b_y) \cdot \vec{i} + (a_z \cdot b_x - a_x \cdot b_z) \cdot \vec{j} + (a_x \cdot b_y - a_y \cdot b_x) \cdot \vec{k}. \\ &\vec{a} \times \vec{a} = \vec{0}. \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} (2 \cdot \vec{a} + \vec{b}) \times \vec{b} &= 2 \cdot \vec{a} \times \vec{b} + \vec{b} \times \vec{b} = 2 \cdot \vec{a} \times \vec{b} + \vec{0} = 2 \cdot \vec{a} \times \vec{b} = 2 \cdot \begin{vmatrix} \vec{i} & \vec{j} & \vec{k} \\ 3 & -1 & -2 \\ 1 & 2 & -1 \end{vmatrix} = \\ &= 2 \cdot \left[\vec{i} \cdot \begin{vmatrix} -1 & -2 \\ 2 & -1 \end{vmatrix} - \vec{j} \cdot \begin{vmatrix} 3 & -2 \\ 1 & -1 \end{vmatrix} + \vec{k} \cdot \begin{vmatrix} 3 & -1 \\ 1 & 2 \end{vmatrix} \right] = \\ &= 2 \cdot \left[\vec{i} \cdot ((-1) \cdot (-1) - (-2) \cdot 2) - \vec{j} \cdot (3 \cdot (-1) - (-2) \cdot 1) + \vec{k} \cdot (3 \cdot 2 - (-1) \cdot 1) \right] = \\ &= 2 \cdot \left[\vec{i} \cdot (1 + 4) - \vec{j} \cdot (-3 + 2) + \vec{k} \cdot (6 + 1) \right] = 2 \cdot \left[5 \cdot \vec{i} + \vec{j} + 7 \cdot \vec{k} \right] = 10 \cdot \vec{i} + 2 \cdot \vec{j} + 14 \cdot \vec{k}. \end{aligned}$$

Vježba 041

Zadani su vektori $\vec{a} = 3 \cdot \vec{i} - \vec{j} - 2 \cdot \vec{k}$ i $\vec{b} = \vec{i} + 2 \cdot \vec{j} - \vec{k}$. Izračunajte $(3 \cdot \vec{a} + \vec{b}) \times \vec{b}$.

Rezultat: $15 \cdot \vec{i} + 3 \cdot \vec{j} + 21 \cdot \vec{k}$.

Zadatak 042 (Gaby, maturantica)

Pojednostavnite izraz: $(2 \cdot \vec{a} + \vec{b}) \times (\vec{c} - \vec{a}) + (\vec{b} + \vec{c}) \times (\vec{a} + \vec{b})$.

Rješenje 042

Ponovimo!

$$\begin{aligned} (\vec{a} + \vec{b}) \times \vec{c} &= \vec{a} \times \vec{c} + \vec{b} \times \vec{c}, \quad \vec{a} \times \vec{a} = \vec{0} \\ \vec{a} \times \vec{b} &= -\vec{b} \times \vec{a}, \quad (\lambda \cdot \vec{a}) \times \vec{b} = \lambda \cdot (\vec{a} \times \vec{b}). \\ (2 \cdot \vec{a} + \vec{b}) \times (\vec{c} - \vec{a}) &+ (\vec{b} + \vec{c}) \times (\vec{a} + \vec{b}) = \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
& 2 \cdot \vec{a} \times \vec{c} - 2 \cdot \vec{a} \times \vec{a} + \vec{b} \times \vec{c} - \vec{b} \times \vec{a} + \vec{b} \times \vec{a} + \vec{b} \times \vec{b} + \vec{c} \times \vec{a} + \vec{c} \times \vec{b} = \\
& = 2 \cdot \vec{a} \times \vec{c} - 2 \cdot \vec{a} \times \vec{a} + \vec{b} \times \vec{c} - \vec{b} \times \vec{a} + \vec{b} \times \vec{a} + \vec{b} \times \vec{b} + \vec{c} \times \vec{a} + \vec{c} \times \vec{b} = \\
& = 2 \cdot \vec{a} \times \vec{c} - 2 \cdot \underbrace{\vec{a} \times \vec{a}}_0 + \vec{b} \times \vec{c} + \underbrace{\vec{b} \times \vec{b}}_0 + \vec{c} \times \vec{a} + \vec{c} \times \vec{b} = \\
& = 2 \cdot \vec{a} \times \vec{c} + \vec{b} \times \vec{c} + \vec{c} \times \vec{a} + \vec{c} \times \vec{b} = 2 \cdot \vec{a} \times \vec{c} + \vec{b} \times \vec{c} - \vec{a} \times \vec{c} - \vec{b} \times \vec{c} = \\
& = 2 \cdot \vec{a} \times \vec{c} + \vec{b} \times \vec{c} - \vec{a} \times \vec{c} - \vec{b} \times \vec{c} = 2 \cdot \vec{a} \times \vec{c} - \vec{a} \times \vec{c} = \vec{a} \times \vec{c}.
\end{aligned}$$

Vježba 042

Pojednostavnite izraz: $(\vec{a} + \vec{b}) \times (\vec{a} - \vec{b})$.

Rezultat: $2 \cdot \vec{b} \times \vec{a}$.

Zadatak 043 (Ante, maturant)

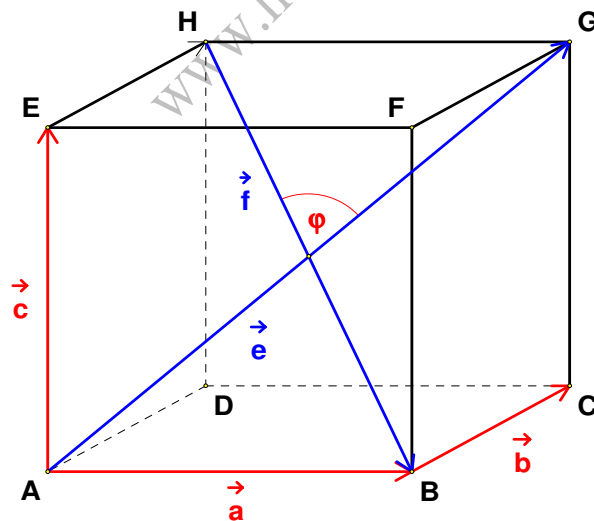
Nadi kut između prostornih dijagonala kocke.

Rješenje 043

Ponovimo!

$$\vec{x} \circ \vec{x} = \left| \vec{x} \right|^2 = x^2, \quad x = \sqrt{\vec{x} \circ \vec{x}}, \quad \vec{x} \perp \vec{y} \Rightarrow \vec{x} \circ \vec{y} = 0.$$

$$\vec{x} \circ \vec{y} = \left| \vec{x} \right| \cdot \left| \vec{y} \right| \cdot \cos \varphi, \quad \varphi = \angle(\vec{x}, \vec{y}).$$

Sa slike vidi se:

$$\vec{AB} = \vec{a}, \quad \vec{BC} = \vec{b}, \quad \vec{AE} = \vec{c}, \quad \vec{CG} = \vec{AE} = \vec{c}, \quad \vec{HD} = -\vec{AE} = -\vec{c}, \quad \vec{DA} = -\vec{BC} = -\vec{b}.$$

$$\left| \vec{a} \right| = \left| \vec{b} \right| = \left| \vec{c} \right| = a, \quad \vec{a} \perp \vec{b} \Rightarrow \vec{a} \circ \vec{b} = 0, \quad \vec{a} \perp \vec{c} \Rightarrow \vec{a} \circ \vec{c} = 0, \quad \vec{b} \perp \vec{c} \Rightarrow \vec{b} \circ \vec{c} = 0.$$

Prostorne dijagonale kocke:

$$\begin{aligned} \bullet \quad \vec{e} &= \left| \vec{AG} \right| = \left| \vec{AB} \right| + \left| \vec{BC} \right| + \left| \vec{CG} \right| = \left| \vec{AB} \right| + \left| \vec{BC} \right| + \left| \vec{AE} \right| = \vec{a} + \vec{b} + \vec{c} \\ \bullet \quad \vec{f} &= \left| \vec{HB} \right| = \left| \vec{HD} \right| + \left| \vec{DA} \right| + \left| \vec{AB} \right| = -\left| \vec{AE} \right| - \left| \vec{BC} \right| + \left| \vec{AB} \right| = -\vec{c} - \vec{b} + \vec{a} = \vec{a} + \vec{b} + \vec{c}. \end{aligned}$$

Računamo skalarni produkt:

$$\begin{aligned} \vec{e} \circ \vec{f} &= \left(\vec{a} + \vec{b} + \vec{c} \right) \circ \left(\vec{a} - \vec{b} - \vec{c} \right) = \\ &= \vec{a} \circ \vec{a} - \vec{a} \circ \vec{b} - \vec{a} \circ \vec{c} + \vec{b} \circ \vec{a} - \vec{b} \circ \vec{b} - \vec{b} \circ \vec{c} + \vec{c} \circ \vec{a} - \vec{c} \circ \vec{b} - \vec{c} \circ \vec{c} = \left| \vec{a} \right|^2 - \left| \vec{b} \right|^2 - \left| \vec{c} \right|^2 = \\ &= a^2 - b^2 - c^2 = a^2 - a^2 - a^2 = a^2 - a^2 - a^2 = -a^2. \end{aligned}$$

Duljine vektora prostornih dijagonala:

$$\begin{aligned} \bullet \quad \left| \vec{e} \right| &= \sqrt{\vec{e} \circ \vec{e}} = \sqrt{\left(\vec{a} + \vec{b} + \vec{c} \right) \circ \left(\vec{a} + \vec{b} + \vec{c} \right)} = \\ &= \sqrt{\vec{a} \circ \vec{a} + \vec{a} \circ \vec{b} + \vec{a} \circ \vec{c} + \vec{b} \circ \vec{a} + \vec{b} \circ \vec{b} + \vec{b} \circ \vec{c} + \vec{c} \circ \vec{a} + \vec{c} \circ \vec{b} + \vec{c} \circ \vec{c}} = \sqrt{\left| \vec{a} \right|^2 + \left| \vec{b} \right|^2 + \left| \vec{c} \right|^2} = \\ &= \sqrt{a^2 + b^2 + c^2} = \sqrt{a^2 + a^2 + a^2} = \sqrt{3 \cdot a^2} = a \cdot \sqrt{3}. \\ \bullet \quad \left| \vec{f} \right| &= \sqrt{\vec{f} \circ \vec{f}} = \sqrt{\left(\vec{a} - \vec{b} - \vec{c} \right) \circ \left(\vec{a} - \vec{b} - \vec{c} \right)} = \\ &= \sqrt{\vec{a} \circ \vec{a} - \vec{a} \circ \vec{b} - \vec{a} \circ \vec{c} - \vec{b} \circ \vec{a} + \vec{b} \circ \vec{b} + \vec{b} \circ \vec{c} - \vec{c} \circ \vec{a} + \vec{c} \circ \vec{b} + \vec{c} \circ \vec{c}} = \sqrt{\left| \vec{a} \right|^2 + \left| \vec{b} \right|^2 + \left| \vec{c} \right|^2} = \\ &= \sqrt{a^2 + b^2 + c^2} = \sqrt{a^2 + a^2 + a^2} = \sqrt{3 \cdot a^2} = a \cdot \sqrt{3}. \end{aligned}$$

Kut između prostornih dijagonala kocke iznosi:

$$\begin{aligned} \vec{e} \circ \vec{f} &= \left| \vec{e} \right| \cdot \left| \vec{f} \right| \cdot \cos \varphi \Rightarrow \cos \varphi = \frac{\vec{e} \circ \vec{f}}{\left| \vec{e} \right| \cdot \left| \vec{f} \right|} \Rightarrow \cos \varphi = -\frac{a^2}{a \cdot \sqrt{3} \cdot a \cdot \sqrt{3}} \Rightarrow \cos \varphi = -\frac{a^2}{3 \cdot a^2} \Rightarrow \\ &\Rightarrow \cos \varphi = -\frac{a^2}{3 \cdot a^2} \Rightarrow \cos \varphi = -\frac{1}{3} \Rightarrow \varphi = \cos^{-1} \left(-\frac{1}{3} \right) \Rightarrow \varphi = 109^{\circ} 28' 16''. \end{aligned}$$

Vježba 043

Nađi kut između dijagonala kvadrata.

Rezultat: 90° .

Zadatak 044 (Nina, studentica)

Ako sile \vec{F}_1 i \vec{F}_2 zatvaraju kut 0 , i ako je $\left| \vec{F}_1 \right| = 15 \text{ N}$, $\left| \vec{F}_2 \right| = 20 \text{ N}$, onda je duljina njihove rezultante jednaka?

Rješenje 044

Ponovimo!

Ako vektori \vec{a} i \vec{b} , čije su duljine $\left| \vec{a} \right|$ i $\left| \vec{b} \right|$, zatvaraju međusobno kut od 0 radijana ili 0° onda

duljina njihove rezultante \vec{c} glasi

$$|\vec{c}| = |\vec{a}| + |\vec{b}|.$$

Budući da sile \vec{F}_1 i \vec{F}_2 zatvaraju kut 0, onda je duljina njihove rezultante \vec{F} jednaka

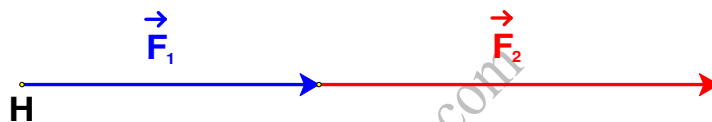
$$\left. \begin{array}{l} |\vec{F}_1| = 15 \text{ N} , \quad |\vec{F}_2| = 20 \text{ N} \\ |\vec{F}| = |\vec{F}_1| + |\vec{F}_2| \end{array} \right\} \Rightarrow |\vec{F}| = 15 \text{ N} + 20 \text{ N} = 35 \text{ N}.$$

Gledaj slike!

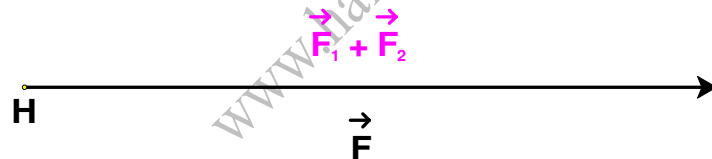
Vektori \vec{F}_1 i \vec{F}_2 zatvaraju kut od 0 radijana. Hvatište vektora je točka H.

Na kraj vektora \vec{F}_1 "nadoveže se" hvatište (početak) vektora \vec{F}_2 .

Rezultanta vektora \vec{F}_1 i \vec{F}_2 je vektor \vec{F} .

Vježba 044

Ako sile \vec{F}_1 i \vec{F}_2 zatvaraju kut 0, i ako je $|\vec{F}_1| = 25 \text{ N}$, $|\vec{F}_2| = 30 \text{ N}$, onda je duljina njihove rezultante jednaka?

Rezultat: 55 N.

Zadatak 045 (Lucija, gimnazija)

Zadana su dva vektora $\vec{a} = i + j + k$ i $\vec{b} = i - 5 \cdot j + 2 \cdot k$. Koliki je kut među njima?

Rješenje 045

Ponovimo!

Ako su $\vec{a} = a_x \cdot i + a_y \cdot j + a_z \cdot k$ i $\vec{b} = b_x \cdot i + b_y \cdot j + b_z \cdot k$ dva vektora, tada vrijedi:

$$\vec{a} \circ \vec{b} = a_x \cdot b_x + a_y \cdot b_y + a_z \cdot b_z, \quad |\vec{a}| = \sqrt{a_x^2 + a_y^2 + a_z^2}, \quad |\vec{b}| = \sqrt{b_x^2 + b_y^2 + b_z^2}.$$

$$\cos \alpha = \frac{\vec{a} \circ \vec{b}}{|\vec{a}| \cdot |\vec{b}|} \Rightarrow \cos \alpha = \frac{a_x \cdot b_x + a_y \cdot b_y + a_z \cdot b_z}{\sqrt{a_x^2 + a_y^2 + a_z^2} \cdot \sqrt{b_x^2 + b_y^2 + b_z^2}}.$$

Izračunamo najprije skalarni produkt vektora \vec{a} i \vec{b} , te njihove duljine $|\vec{a}|$ i $|\vec{b}|$.

$$\left. \begin{array}{l} \vec{a} = \vec{i} + \vec{j} + \vec{k} \\ \vec{b} = \vec{i} - 5 \cdot \vec{j} + 2 \cdot \vec{k} \\ \vec{a} \circ \vec{b} = a_x \cdot b_x + a_y \cdot b_y + a_z \cdot b_z \end{array} \right\} \Rightarrow \vec{a} \circ \vec{b} = 1 \cdot 1 + 1 \cdot (-5) + 1 \cdot 2 \Rightarrow \vec{a} \circ \vec{b} = 1 - 5 + 2 \Rightarrow \vec{a} \circ \vec{b} = -2.$$

$$\left. \begin{array}{l} \vec{a} = \vec{i} + \vec{j} + \vec{k} \\ |\vec{a}| = \sqrt{a_x^2 + a_y^2 + a_z^2} \end{array} \right\} \Rightarrow |\vec{a}| = \sqrt{1^2 + 1^2 + 1^2} \Rightarrow |\vec{a}| = \sqrt{1+1+1} \Rightarrow |\vec{a}| = \sqrt{3}.$$

$$\left. \begin{array}{l} \vec{b} = \vec{i} - 5 \cdot \vec{j} + 2 \cdot \vec{k} \\ |\vec{b}| = \sqrt{b_x^2 + b_y^2 + b_z^2} \end{array} \right\} \Rightarrow |\vec{b}| = \sqrt{1^2 + (-5)^2 + 2^2} \Rightarrow |\vec{b}| = \sqrt{1+25+4} \Rightarrow |\vec{b}| = \sqrt{30}.$$

Kut među vektorima iznosi:

$$\left. \begin{array}{l} \vec{a} \circ \vec{b} = -2, \quad |\vec{a}| = \sqrt{3}, \quad |\vec{b}| = \sqrt{30} \\ \cos \alpha = \frac{\vec{a} \circ \vec{b}}{|\vec{a}| \cdot |\vec{b}|} \end{array} \right\} \Rightarrow \cos \alpha = \frac{-2}{\sqrt{3} \cdot \sqrt{30}} \Rightarrow \cos \alpha = \frac{-2}{\sqrt{90}} \Rightarrow$$

$$\Rightarrow \alpha = \cos^{-1} \left(\frac{-2}{\sqrt{90}} \right) \Rightarrow \alpha = 102.1703233643^\circ.$$

Preračunavamo u stupnjeve, minute i sekunde (ako nemamo računalo koje se može nabaviti u svakoj boljoj trgovini ☺):

$$\alpha = 102.1703233643^\circ \Rightarrow \alpha = 102^\circ + 0.1703233643^\circ.$$

$$\alpha_1 = 0.1703233643 \cdot 60' = 10.219401858'$$

$$\alpha_1 = 10.219401858' \Rightarrow \alpha_1 = 10' + 0.219401858'$$

$$\alpha_2 = 0.219401858 \cdot 60'' = 13.16411148''.$$

$$\alpha_2 = 13.16411148'' \Rightarrow \alpha_2 = 13'' + 0.16411148''.$$

Dakle, kut među vektorima ima vrijednost:

$$\alpha = 102^\circ 10' 13''.$$

Vježba 045

Zadana su dva vektora $\vec{a} = \vec{i} + 2 \cdot \vec{j} + 3 \cdot \vec{k}$ i $\vec{b} = \vec{i} - \vec{j} - \vec{k}$. Koliki je kut među njima?

Rezultat: $\alpha = 128^\circ 6' 47''.$

Zadatak 046 (Lucija, gimnazija)

Zadana su tri vektora: $\vec{a} = 3 \cdot \vec{i} + 2 \cdot \vec{j} + \vec{k}$, $\vec{b} = \vec{i} - 5 \cdot \vec{j} + 2 \cdot \vec{k}$, $\vec{c} = 3 \cdot \vec{i} + 2 \cdot \vec{j} + \vec{k}$.

Nadi $\vec{a} \circ \left(\vec{b} \times \vec{c} \right)$.

Rješenje 046

Ponovimo!

Ako su $\vec{a} = a_x \cdot \vec{i} + a_y \cdot \vec{j} + a_z \cdot \vec{k}$ i $\vec{b} = b_x \cdot \vec{i} + b_y \cdot \vec{j} + b_z \cdot \vec{k}$ dva vektora, tada vrijedi:

$$\vec{a} \circ \vec{b} = a_x \cdot b_x + a_y \cdot b_y + a_z \cdot b_z.$$

Formula za vektorski produkt vektora $\vec{a} = a_x \cdot \vec{i} + a_y \cdot \vec{j} + a_z \cdot \vec{k}$ i $\vec{b} = b_x \cdot \vec{i} + b_y \cdot \vec{j} + b_z \cdot \vec{k}$ pomoću njihovih komponenata u pravokutnom koordinatnom sustavu (Kartezijevom koordinatnom sustavu) glasi:

$$\vec{a} \times \vec{b} = \vec{i} \cdot (a_y \cdot b_z - a_z \cdot b_y) + \vec{j} \cdot (a_z \cdot b_x - a_x \cdot b_z) + \vec{k} \cdot (a_x \cdot b_y - a_y \cdot b_x).$$

Najprije izračunamo vektorski produkt u zagradi:

$$\left. \begin{aligned} \vec{b} &= \vec{i} - 5 \cdot \vec{j} + 2 \cdot \vec{k} \\ \vec{c} &= 3 \cdot \vec{i} + 2 \cdot \vec{j} + \vec{k} \end{aligned} \right\} \Rightarrow$$
$$\begin{aligned} \Rightarrow \vec{b} \times \vec{c} &= \vec{i} \cdot (b_y \cdot c_z - b_z \cdot c_y) + \vec{j} \cdot (b_z \cdot c_x - b_x \cdot c_z) + \vec{k} \cdot (b_x \cdot c_y - b_y \cdot c_x) = \\ &= \vec{i} \cdot (-5 \cdot 1 - 2 \cdot 2) + \vec{j} \cdot (2 \cdot 3 - 1 \cdot 1) + \vec{k} \cdot (1 \cdot 2 - (-5) \cdot 3) = \vec{i} \cdot (-5 - 4) + \vec{j} \cdot (6 - 1) + \vec{k} \cdot (2 + 15) = \\ &= -9 \cdot \vec{i} + 5 \cdot \vec{j} + 17 \cdot \vec{k} \end{aligned}$$

Sada računamo $\vec{a} \circ (\vec{b} \times \vec{c})$.

$$\left. \begin{aligned} \vec{a} &= 3 \cdot \vec{i} + 2 \cdot \vec{j} + \vec{k} \\ \vec{b} \times \vec{c} &= -9 \cdot \vec{i} + 5 \cdot \vec{j} + 17 \cdot \vec{k} \end{aligned} \right\} \Rightarrow \vec{a} \circ (\vec{b} \times \vec{c}) = (3 \cdot \vec{i} + 2 \cdot \vec{j} + \vec{k}) \circ (-9 \cdot \vec{i} + 5 \cdot \vec{j} + 17 \cdot \vec{k}) \Rightarrow$$
$$\vec{a} \circ (\vec{b} \times \vec{c}) = 3 \cdot (-9) + 2 \cdot 5 + 1 \cdot 17 \Rightarrow \vec{a} \circ (\vec{b} \times \vec{c}) = -27 + 10 + 17 \Rightarrow \vec{a} \circ (\vec{b} \times \vec{c}) = 0.$$

Vježba 046

Zadana su tri vektora: $\vec{a} = 3 \cdot \vec{i} + 2 \cdot \vec{j} + \vec{k}$, $\vec{b} = \vec{i} - 5 \cdot \vec{j} + 2 \cdot \vec{k}$, $\vec{c} = 3 \cdot \vec{i} + 2 \cdot \vec{j} + \vec{k}$.

Nadi $(\vec{b} \times \vec{c}) \circ \vec{a}$.

Rezultat: 0.

Zadatak 047 (Kata, srednja škola)

Nadi kut među vektorima: $\vec{AB} = -3 \cdot \vec{i} - 4 \cdot \vec{j}$ i $\vec{CD} = 3 \cdot \vec{i} - 4 \cdot \vec{j}$.

Rješenje 047

Ponovimo!

Ako su $\vec{a} = a_x \cdot \vec{i} + a_y \cdot \vec{j}$ i $\vec{b} = b_x \cdot \vec{i} + b_y \cdot \vec{j}$ dva vektora, tada za kut α među njima vrijedi:

$$\cos \alpha = \frac{a_x \cdot b_x + a_y \cdot b_y}{\sqrt{a_x^2 + a_y^2} \cdot \sqrt{b_x^2 + b_y^2}}.$$

Kut među zadanim vektorima iznosi:

$$\left. \begin{aligned} \vec{AB} &= -3 \cdot \vec{i} - 4 \cdot \vec{j}, \quad \vec{CD} = 3 \cdot \vec{i} - 4 \cdot \vec{j} \\ \cos \alpha &= \frac{a_x \cdot b_x + a_y \cdot b_y}{\sqrt{a_x^2 + a_y^2} \cdot \sqrt{b_x^2 + b_y^2}} \end{aligned} \right\} \Rightarrow \cos \alpha = \frac{-3 \cdot 3 + (-4) \cdot (-4)}{\sqrt{(-3)^2 + (-4)^2} \cdot \sqrt{3^2 + (-4)^2}} \Rightarrow$$

$$\Rightarrow \cos \alpha = \frac{-9 + 16}{\sqrt{9 + 16} \cdot \sqrt{9 + 16}} \Rightarrow \cos \alpha = \frac{7}{\sqrt{25} \cdot \sqrt{25}} \Rightarrow \cos \alpha = \frac{7}{5 \cdot 5} \Rightarrow \cos \alpha = \frac{7}{25} \Rightarrow$$

$$\Rightarrow \alpha = \cos^{-1}\left(\frac{7}{25}\right) \Rightarrow \alpha = 73^{\circ} 44' 23''.$$

Vježba 047

Nadi kut među vektorima: $\vec{AB} = 3 \cdot \vec{i} + 4 \cdot \vec{j}$ i $\vec{CD} = -3 \cdot \vec{i} + 4 \cdot \vec{j}$.

Rezultat: $\alpha = 73^{\circ} 44' 23''$.

Zadatak 048 (Rockvampirica, matematička gimnazija)

Dokaži da su dijagonale romba međusobno okomite.

Rješenje 048

Ponovimo!

Četverokut s okomitim dijagonalama koji ima barem jednu os simetrije zove se deltoid. Romb je deltoid kojemu sjecište dijagonala raspolavlja dijagonale.

- Stranice romba su sukladne.
- Nasuprotni kutovi romba su sukladni.
- Kutovi uz svaku stranicu romba su suplementni (zbroj im je 180°).
- Romb ima dvije osi simetrije.

Skalarni produkt vektora \vec{a} i \vec{b} je skalar (broj) koji označavamo sa $\vec{a} \circ \vec{b}$ i definiramo ovako:

$$\vec{a} \circ \vec{b} = |\vec{a}| \cdot |\vec{b}| \cdot \cos \varphi,$$

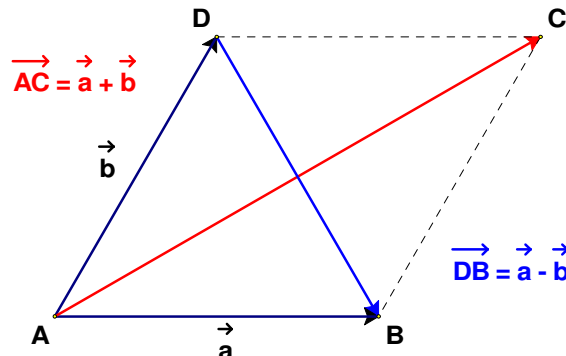
gdje je φ kut između vektora \vec{a} i \vec{b} i uzimamo da je $0 \leq \varphi \leq \pi$.

Vrijedi:

$$\vec{a} \circ \vec{a} = |\vec{a}| \cdot |\vec{a}| \cdot \cos 0 \Rightarrow \vec{a} \circ \vec{a} = |\vec{a}| \cdot |\vec{a}| \cdot 1 \Rightarrow \vec{a} \circ \vec{a} = |\vec{a}| \cdot |\vec{a}| \Rightarrow \vec{a} \circ \vec{a} = |\vec{a}|^2.$$

Dva su vektora međusobno okomita ako je njihov skalarni produkt jednak nuli.

$$\vec{a} \perp \vec{b} \Rightarrow \vec{a} \circ \vec{b} = 0.$$

Sa slike vidi se da je:

$$\vec{AC} = \vec{a} + \vec{b} \quad , \quad \vec{DB} = \vec{a} - \vec{b} .$$

Budući da su kod romba sve stranice sukkladne, slijedi:

$$\left| \vec{a} \right| = \left| \vec{b} \right| \Rightarrow \left| \vec{a} \right|^2 = \left| \vec{b} \right|^2 .$$

Dijagonale romba su okomite ako je njihov skalarni produkt jednak nuli, tj. ako vrijedi:

$$\vec{AC} \circ \vec{DB} = 0 .$$

Provjeravamo:

$$\begin{aligned} \vec{AC} \circ \vec{DB} &= (\vec{a} + \vec{b}) \circ (\vec{a} - \vec{b}) = \vec{a} \circ \vec{a} - \vec{a} \circ \vec{b} + \vec{b} \circ \vec{a} - \vec{b} \circ \vec{b} = \\ &= \vec{a} \circ \vec{a} - \vec{a} \circ \vec{b} + \vec{b} \circ \vec{a} - \vec{b} \circ \vec{b} = \vec{a} \circ \vec{a} - \vec{b} \circ \vec{b} = \left| \vec{a} \right|^2 - \left| \vec{b} \right|^2 = \\ &= \left[\left| \vec{a} \right| - \left| \vec{b} \right| \right] = 0 . \end{aligned}$$

Vježba 048

Dokaži da su dijagonale kvadrata međusobno okomite.

Rezultat: Dokaz analogan.

Zadatak 049 (Maja, gimnazija)

U koordinatnom sustavu zadane su točke A(5, -1) i B(6, 3).

a) Prikaži vektor \vec{AB} kao linearnu kombinaciju jediničnih okomitih vektora \vec{i} i \vec{j} te odredi duljine vektora \vec{OA} i \vec{AB} .

b) Odredi točku C tako da je $\vec{OC} = \vec{AB}$.

c) Odredi mjeru kuta $\angle AOC$. (Zaokruži rezultat na najbliži cijeli stupanj.)

Rješenje 049

Ponovimo!

Ako su dane točke A(x_1 , y_1) i B(x_2 , y_2), onda su koordinate vektora koji ih spaja:

$$\vec{AB} = (x_2 - x_1) \cdot \vec{i} + (y_2 - y_1) \cdot \vec{j} .$$

Ako su $\vec{a} = a_x \cdot \vec{i} + a_y \cdot \vec{j}$, $\vec{b} = b_x \cdot \vec{i} + b_y \cdot \vec{j}$ dva vektora, oni su jednaki ako i samo ako su im odgovarajuće koordinate jednake, tj. $a_x = b_x$ i $a_y = b_y$.

Ako su $\vec{a} = a_x \cdot \vec{i} + a_y \cdot \vec{j}$, $\vec{b} = b_x \cdot \vec{i} + b_y \cdot \vec{j}$ dva vektora, tada vrijedi:

$$\vec{a} \circ \vec{b} = a_x \cdot b_x + a_y \cdot b_y \quad , \quad \left| \vec{a} \right| = \sqrt{a_x^2 + a_y^2} \quad , \quad \left| \vec{b} \right| = \sqrt{b_x^2 + b_y^2} \quad , \quad \cos \varphi = \frac{a_x \cdot b_x + a_y \cdot b_y}{\sqrt{a_x^2 + a_y^2} \cdot \sqrt{b_x^2 + b_y^2}} ,$$

gdje je φ kut koji međusobno zatvaraju vektori \vec{a} i \vec{b} .

Budući da je duljina vektora \vec{AB} jednaka duljini dužine \overline{AB} , vrijedi:

$$\left| \vec{AB} \right| = \sqrt{(x_2 - x_1)^2 + (y_2 - y_1)^2} ,$$

gdje su $A(x_1, y_1)$, $B(x_2, y_2)$.

a) Prikazi vektora \vec{OA} i \vec{AB} kao linearne kombinacije jediničnih okomitih vektora \vec{i} i \vec{j} glase:

$$\left. \begin{array}{l} O(x_1, y_1) = O(0, 0) \\ \bullet \quad A(x_2, y_2) = A(5, 1) \\ \vec{OA} = (x_2 - x_1) \cdot \vec{i} + (y_2 - y_1) \cdot \vec{j} \end{array} \right\} \Rightarrow \vec{OA} = (5-0) \cdot \vec{i} + (1-0) \cdot \vec{j} \Rightarrow \vec{OA} = 5 \cdot \vec{i} + \vec{j}.$$

$$\left. \begin{array}{l} A(x_1, y_1) = A(5, 1) \\ \bullet \quad B(x_2, y_2) = B(6, 3) \\ \vec{AB} = (x_2 - x_1) \cdot \vec{i} + (y_2 - y_1) \cdot \vec{j} \end{array} \right\} \Rightarrow \vec{AB} = (6-5) \cdot \vec{i} + (3-1) \cdot \vec{j} \Rightarrow \vec{AB} = \vec{i} + 2 \cdot \vec{j}.$$

Računamo duljine vektora \vec{OA} i \vec{AB} .

$$\bullet \quad \vec{OA} = 5 \cdot \vec{i} + \vec{j} \Rightarrow |\vec{OA}| = \sqrt{5^2 + 1^2} \Rightarrow |\vec{OA}| = \sqrt{25+1} \Rightarrow |\vec{OA}| = \sqrt{26}.$$

$$\bullet \quad \vec{AB} = \vec{i} + 2 \cdot \vec{j} \Rightarrow |\vec{AB}| = \sqrt{1^2 + 2^2} \Rightarrow |\vec{AB}| = \sqrt{1+4} \Rightarrow |\vec{AB}| = \sqrt{5}.$$

b) Računamo koordinate točke $C(x, y)$ tako da vrijedi:

$$\vec{OC} = \vec{AB}.$$

Prikazi vektora \vec{OC} i \vec{AB} kao linearne kombinacije jediničnih okomitih vektora \vec{i} i \vec{j} glase:

$$\left. \begin{array}{l} O(x_1, y_1) = O(0, 0) \\ \bullet \quad C(x_2, y_2) = C(x, y) \\ \vec{OC} = (x_2 - x_1) \cdot \vec{i} + (y_2 - y_1) \cdot \vec{j} \end{array} \right\} \Rightarrow \vec{OC} = (x-0) \cdot \vec{i} + (y-0) \cdot \vec{j} \Rightarrow \vec{OC} = x \cdot \vec{i} + y \cdot \vec{j}.$$

$$\left. \begin{array}{l} A(x_1, y_1) = A(5, 1) \\ \bullet \quad B(x_2, y_2) = B(6, 3) \\ \vec{AB} = (x_2 - x_1) \cdot \vec{i} + (y_2 - y_1) \cdot \vec{j} \end{array} \right\} \Rightarrow \vec{AB} = (6-5) \cdot \vec{i} + (3-1) \cdot \vec{j} \Rightarrow \vec{AB} = \vec{i} + 2 \cdot \vec{j}.$$

Budući da mora biti

$$\vec{OC} = \vec{AB},$$

slijedi:

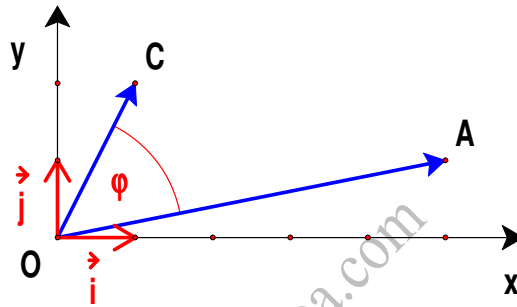
$$\left. \begin{array}{l} \vec{OC} = x \cdot \vec{i} + y \cdot \vec{j} \\ \vec{AB} = \vec{i} + 2 \cdot \vec{j} \\ \vec{OC} = \vec{AB} \end{array} \right\} \Rightarrow x \cdot \vec{i} + y \cdot \vec{j} = \vec{i} + 2 \cdot \vec{j} \Rightarrow \left. \begin{array}{l} x=1 \\ y=2 \end{array} \right\} \Rightarrow C(x, y) = C(1, 2).$$

c) Određujemo mjeru kuta $\angle AOC$. Uočimo vektore \vec{OA} i \vec{OC} .

$$\left. \begin{aligned} \vec{OA} &= 5 \cdot \vec{i} + \vec{j} \\ \vec{OC} &= \vec{i} + 2 \cdot \vec{j} \end{aligned} \right\}$$

Budući da je φ kut između tih vektora, pomoću formule za skalarni produkt dobije se:

$$\begin{aligned} \cos \varphi &= \frac{\vec{OA} \circ \vec{OC}}{|\vec{OA}| \cdot |\vec{OC}|} \Rightarrow \cos \varphi = \frac{(5 \cdot \vec{i} + \vec{j}) \circ (\vec{i} + 2 \cdot \vec{j})}{|5 \cdot \vec{i} + \vec{j}| \cdot |\vec{i} + 2 \cdot \vec{j}|} \Rightarrow \cos \varphi = \frac{5 \cdot 1 + 1 \cdot 2}{\sqrt{5^2 + 1^2} \cdot \sqrt{1^2 + 2^2}} \Rightarrow \\ &\Rightarrow \cos \varphi = \frac{5 + 2}{\sqrt{25 + 1} \cdot \sqrt{1 + 4}} \Rightarrow \cos \varphi = \frac{7}{\sqrt{26} \cdot \sqrt{5}} \Rightarrow \cos \varphi = \frac{7}{\sqrt{26 \cdot 5}} \Rightarrow \cos \varphi = \frac{7}{\sqrt{130}} \Rightarrow \\ &\Rightarrow \varphi = \cos^{-1} \left(\frac{7}{\sqrt{130}} \right) \Rightarrow \varphi = 52^{\circ}. \end{aligned}$$

Vježba 049

U koordinatnom sustavu zadane su točke A(6, 2) i B(7, 4).

Prikaži vektor \vec{AB} kao linearnu kombinaciju jediničnih okomitih vektora \vec{i} i \vec{j} .

Rezultat: $\vec{AB} = \vec{i} + 2 \cdot \vec{j}$.

Zadatak 050 (Sanja, gimnazija)

Odredi parametar λ tako da vektori $\vec{a} = (\lambda - 1) \cdot \vec{p} + (2 \cdot \lambda + 1) \cdot \vec{q}$ i $\vec{b} = -3 \cdot \vec{p} + 2 \cdot \vec{q}$ budu okomiti, ako je $|\vec{p}| = 1$, $|\vec{q}| = 2$, $\angle(\vec{p}, \vec{q}) = 120^{\circ}$.

Rješenje 050

Ponovimo!

$$\vec{x} \circ \vec{x} = x^2, \quad \vec{x} \circ \vec{x} = |\vec{x}|^2, \quad \vec{x} \circ \vec{y} = |\vec{x}| \cdot |\vec{y}| \cdot \cos \varphi, \quad \varphi = \angle(\vec{x}, \vec{y}),$$

gdje je φ kut koji međusobno zatvaraju vektori \vec{x} i \vec{y} .

$$\vec{x} \circ \vec{y} = \vec{y} \circ \vec{x}.$$

Računamo.

$$\begin{aligned} \vec{p}^2 = |\vec{p}|^2 = 1^2 = 1, \quad \vec{q}^2 = |\vec{q}|^2 = 2^2 = 4, \quad \vec{p} \circ \vec{q} = |\vec{p}| \cdot |\vec{q}| \cdot \cos \angle(\vec{p}, \vec{q}) = \\ = 1 \cdot 2 \cdot \cos 120^{\circ} = 1 \cdot 2 \cdot \left(-\frac{1}{2} \right) = -1. \end{aligned}$$

Budući da su vektori \vec{a} i \vec{b} međusobno okomiti, njihov je skalarni produkt jednak nuli pa slijedi:

$$\begin{aligned} \vec{a} \circ \vec{b} = 0 &\Rightarrow \left((\lambda-1) \cdot \vec{p} + (2 \cdot \lambda + 1) \cdot \vec{q} \right) \circ \left(-3 \cdot \vec{p} + 2 \cdot \vec{q} \right) = 0 \Rightarrow \\ &\Rightarrow -3 \cdot (\lambda-1) \cdot \vec{p} \circ \vec{p} + 2 \cdot (\lambda-1) \cdot \vec{p} \circ \vec{q} - 3 \cdot (2 \cdot \lambda + 1) \cdot \vec{q} \circ \vec{p} + 2 \cdot (2 \cdot \lambda + 1) \cdot \vec{q} \circ \vec{q} = 0 \Rightarrow \\ &\Rightarrow -3 \cdot (\lambda-1) \cdot \left| \vec{p} \right|^2 + 2 \cdot (\lambda-1) \cdot \vec{p} \circ \vec{q} - 3 \cdot (2 \cdot \lambda + 1) \cdot \vec{p} \circ \vec{q} + 2 \cdot (2 \cdot \lambda + 1) \cdot \left| \vec{q} \right|^2 = 0 \Rightarrow \\ &\Rightarrow -3 \cdot (\lambda-1) \cdot 1 + 2 \cdot (\lambda-1) \cdot (-1) - 3 \cdot (2 \cdot \lambda + 1) \cdot (-1) + 2 \cdot (2 \cdot \lambda + 1) \cdot 4 = 0 \Rightarrow \\ &\Rightarrow -3 \cdot (\lambda-1) - 2 \cdot (\lambda-1) + 3 \cdot (2 \cdot \lambda + 1) + 8 \cdot (2 \cdot \lambda + 1) = 0 \Rightarrow -5 \cdot (\lambda-1) + 11 \cdot (2 \cdot \lambda + 1) = 0 \Rightarrow \\ &\Rightarrow -5 \cdot \lambda + 5 + 22 \cdot \lambda + 11 = 0 \Rightarrow 17 \cdot \lambda + 16 = 0 \Rightarrow 17 \cdot \lambda = -16 \Rightarrow 17 \cdot \lambda = -16 \text{ / : } 17 \Rightarrow \lambda = -\frac{16}{17}. \end{aligned}$$

Vježba 050

Odredi parametar λ tako da vektori $\vec{a} = -(1-\lambda) \cdot \vec{p} + (2 \cdot \lambda + 1) \cdot \vec{q}$ i $\vec{b} = -3 \cdot \vec{p} + 2 \cdot \vec{q}$ budu okomiti, ako je $\left| \vec{p} \right| = 1$, $\left| \vec{q} \right| = 2$, $\angle(\vec{p}, \vec{q}) = 240^\circ$.

Rezultat: $\lambda = -\frac{16}{17}$.

Zadatak 051 (Sanja, gimnazija)

Izračunati kut $\varphi = \angle(\vec{a}, \vec{b})$, ako je $\left| \vec{a} \right| = 2$, $\left| \vec{b} \right| = 3$ i $\left| \vec{a} + 2 \cdot \vec{b} \right| = \left| 2 \cdot \vec{a} - \vec{b} \right|$.

Rješenje 051

Ponovimo!

$$(\sqrt{x})^2 = x, \quad \vec{x} \circ \vec{x} = x^2, \quad \vec{x} \circ \vec{x} = \left| \vec{x} \right|^2, \quad \vec{x} \circ \vec{y} = \left| \vec{x} \right| \cdot \left| \vec{y} \right| \cdot \cos \varphi, \quad \varphi = \angle(\vec{x}, \vec{y}),$$

gdje je φ kut koji međusobno zatvaraju vektori \vec{x} i \vec{y} .

$$\left| \vec{x} \right| = \sqrt{\vec{x} \circ \vec{x}}, \quad \cos \varphi = \frac{\vec{x} \circ \vec{y}}{\left| \vec{x} \right| \cdot \left| \vec{y} \right|}, \quad (x+y)^2 = x^2 + 2 \cdot x \cdot y + y^2, \quad (x-y)^2 = x^2 - 2 \cdot x \cdot y + y^2.$$

Skalarni produkt vektora $\vec{a} \circ \vec{b}$ nalazimo iz uvjeta zadatka:

$$\begin{aligned} \left| \vec{a} + 2 \cdot \vec{b} \right| = \left| 2 \cdot \vec{a} - \vec{b} \right| &\Rightarrow \sqrt{\left(\vec{a} + 2 \cdot \vec{b} \right)^2} = \sqrt{\left(2 \cdot \vec{a} - \vec{b} \right)^2} \Rightarrow \sqrt{\left(\vec{a} + 2 \cdot \vec{b} \right)^2} = \sqrt{\left(2 \cdot \vec{a} - \vec{b} \right)^2} \text{ / } ^2 \Rightarrow \\ &\Rightarrow \left(\sqrt{\left(\vec{a} + 2 \cdot \vec{b} \right)^2} \right)^2 = \left(\sqrt{\left(2 \cdot \vec{a} - \vec{b} \right)^2} \right)^2 \Rightarrow \left(\vec{a} + 2 \cdot \vec{b} \right)^2 = \left(2 \cdot \vec{a} - \vec{b} \right)^2 \Rightarrow \\ &\Rightarrow \vec{a}^2 + 4 \cdot \vec{a} \circ \vec{b} + 4 \cdot \vec{b}^2 = 4 \cdot \vec{a}^2 - 4 \cdot \vec{a} \circ \vec{b} + \vec{b}^2 \Rightarrow \\ &\Rightarrow \left| \vec{a} \right|^2 + 4 \cdot \vec{a} \circ \vec{b} + 4 \cdot \left| \vec{b} \right|^2 = 4 \cdot \left| \vec{a} \right|^2 - 4 \cdot \vec{a} \circ \vec{b} + \left| \vec{b} \right|^2 \Rightarrow \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \Rightarrow 2^2 + 4 \cdot \vec{a} \circ \vec{b} + 4 \cdot 3^2 &= 4 \cdot 2^2 - 4 \cdot \vec{a} \circ \vec{b} + 3^2 \Rightarrow 4 + 4 \cdot \vec{a} \circ \vec{b} + 4 \cdot 9 = 4 \cdot 4 - 4 \cdot \vec{a} \circ \vec{b} + 9 \Rightarrow \\ \Rightarrow 4 + 4 \cdot \vec{a} \circ \vec{b} + 36 &= 16 - 4 \cdot \vec{a} \circ \vec{b} + 9 \Rightarrow 4 \cdot \vec{a} \circ \vec{b} + 4 \cdot \vec{a} \circ \vec{b} = 16 + 9 - 4 - 36 \Rightarrow \\ \Rightarrow 8 \cdot \vec{a} \circ \vec{b} &= -15 \Rightarrow 8 \cdot \vec{a} \circ \vec{b} = -15 \text{ /: } 8 \Rightarrow \vec{a} \circ \vec{b} = -\frac{15}{8}. \end{aligned}$$

Sada računamo kut φ .

$$\begin{aligned} \cos \varphi &= \frac{\vec{a} \circ \vec{b}}{|\vec{a}| \cdot |\vec{b}|} \Rightarrow \cos \varphi = \frac{-\frac{15}{8}}{2 \cdot 3} \Rightarrow \cos \varphi = \frac{-\frac{15}{8}}{6} \Rightarrow \cos \varphi = \frac{-\frac{15}{8}}{\frac{6}{1}} \Rightarrow \cos \varphi = \frac{-\frac{15}{8}}{\frac{6}{1}} \Rightarrow \\ \Rightarrow \cos \varphi &= -\frac{5}{16} \Rightarrow \varphi = \cos^{-1}\left(-\frac{5}{16}\right) \Rightarrow \varphi = 108^{\circ} 12' 36''. \end{aligned}$$

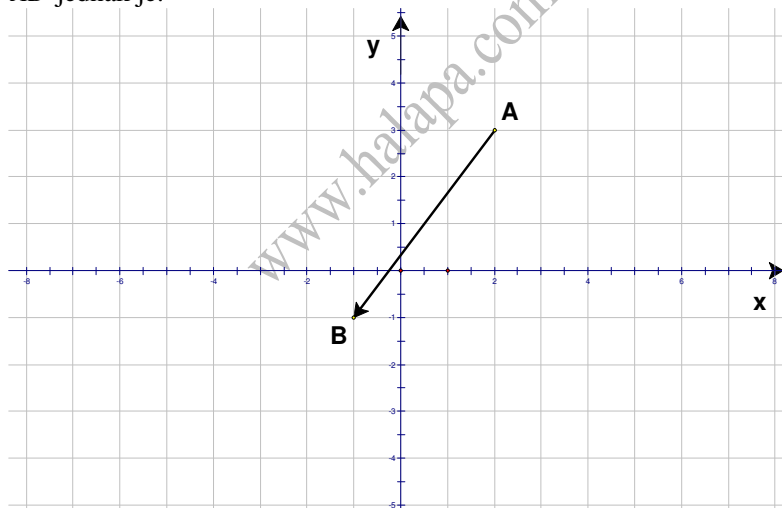
Vježba 051

Izračunati kut $\varphi = \angle(\vec{a}, \vec{b})$, ako je $|\vec{a}| = 2$, $|\vec{b}| = 3$ i $|2 \cdot \vec{b} + \vec{a}| = |\vec{b} - 2 \cdot \vec{a}|$.

Rezultat: $\varphi = 108^{\circ} 12' 36''$.

Zadatak 052 (Matija, Josipa, TUPŠ)

Vektor \vec{AB} jednak je:

- A. $\vec{AB} = -3 \cdot \vec{i} - 4 \cdot \vec{j}$ B. $\vec{AB} = -4 \cdot \vec{i} - 3 \cdot \vec{j}$
 C. $\vec{AB} = 3 \cdot \vec{i} - 4 \cdot \vec{j}$ D. $\vec{AB} = -4 \cdot \vec{i} + 3 \cdot \vec{j}$

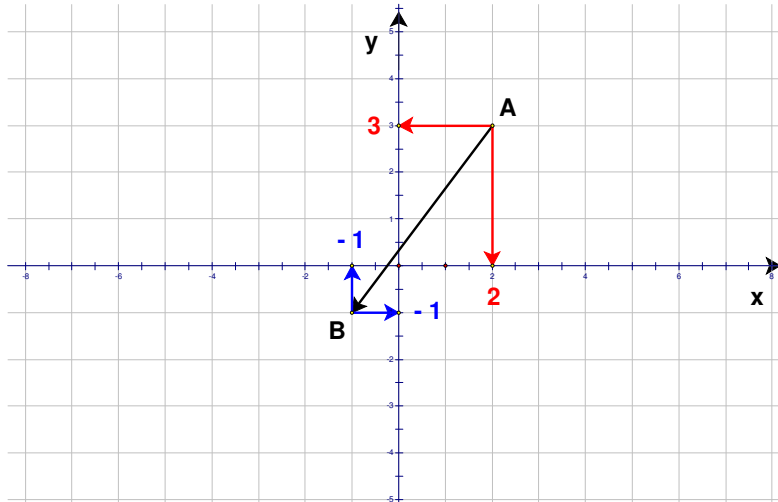
Rješenje 052

Ponovimo!

Ako su dane točke $A(x_1, y_1)$ i $B(x_2, y_2)$, onda su koordinate vektora koji ih spaja:

$$\vec{AB} = (x_2 - x_1) \cdot \vec{i} + (y_2 - y_1) \cdot \vec{j}.$$

Sa slike očitaju se koordinate točke A (koja je početna točka vektora) i točke B (koja je završna točka vektora).

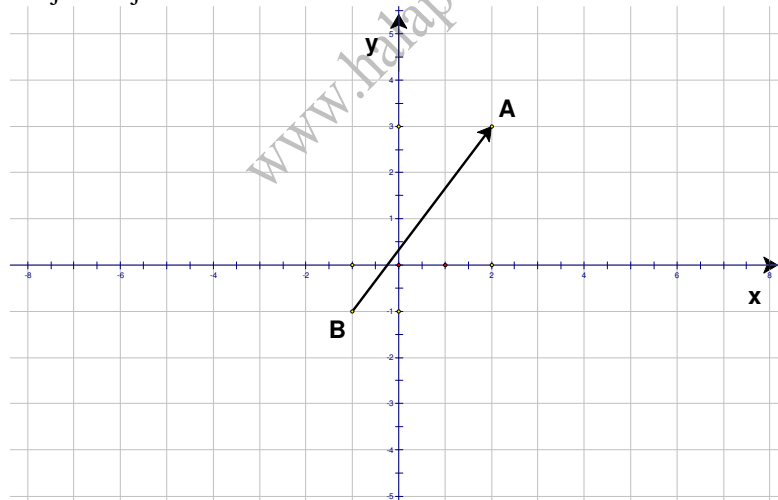
$$\left. \begin{aligned} A(x_1, y_1) = A(2, 3), B(x_2, y_2) = B(-1, -1) \\ \vec{AB} = (x_2 - x_1) \cdot \vec{i} + (y_2 - y_1) \cdot \vec{j} \end{aligned} \right\} \Rightarrow \vec{AB} = (-1-2) \cdot \vec{i} + (-1-3) \cdot \vec{j} \Rightarrow$$

$$\Rightarrow \vec{AB} = -3 \cdot \vec{i} - 4 \cdot \vec{j}.$$

Odgovor je pod A.

Vježba 052

Vektor \vec{BA} jednak je:

- A. $\vec{BA} = 3 \cdot \vec{i} + 4 \cdot \vec{j}$ B. $\vec{BA} = 4 \cdot \vec{i} + 3 \cdot \vec{j}$
 C. $\vec{BA} = -3 \cdot \vec{i} + 4 \cdot \vec{j}$ D. $\vec{BA} = 4 \cdot \vec{i} - 3 \cdot \vec{j}$

Rezultat: A.

Zadatak 053 (Pavle, gimnazija)

Odredite realan broj k tako da vektori $\vec{a} = 6 \cdot \vec{i} - 4 \cdot \vec{j}$ i $\vec{b} = 2 \cdot \vec{i} + (2 \cdot k + 5) \cdot \vec{j}$ budu okomiti.

Rješenje 053

Ponovimo!

Ako su vektori zadani u koordinatnom sustavu, tada se skalarni produkt definira na ovaj način:

$$\left. \begin{array}{l} \vec{a} = a_x \cdot \vec{i} + a_y \cdot \vec{j} \\ \vec{b} = b_x \cdot \vec{i} + b_y \cdot \vec{j} \end{array} \right\} \Rightarrow \vec{a} \circ \vec{b} = a_x \cdot b_x + a_y \cdot b_y.$$

Dva su vektora \vec{a} i \vec{b} okomita ako im je skalarni produkt jednak nuli:

$$\vec{a} \perp \vec{b} \Rightarrow a_x \cdot b_x + a_y \cdot b_y = 0.$$

Računamo parametar k.

$$\left. \begin{array}{l} \vec{a} = 6 \cdot \vec{i} - 4 \cdot \vec{j} \\ \vec{b} = 2 \cdot \vec{i} + (2 \cdot k + 5) \cdot \vec{j} \\ \vec{a} \perp \vec{b} \end{array} \right\} \Rightarrow \vec{a} \circ \vec{b} = 0 \Rightarrow (6 \cdot \vec{i} - 4 \cdot \vec{j}) \circ (2 \cdot \vec{i} + (2 \cdot k + 5) \cdot \vec{j}) = 0 \Rightarrow$$

$$\Rightarrow 6 \cdot 2 + (-4) \cdot (2 \cdot k + 5) = 0 \Rightarrow 12 - 8 \cdot k - 20 = 0 \Rightarrow -8 \cdot k = -12 + 20 \Rightarrow -8 \cdot k = 8 \Rightarrow$$

$$\Rightarrow -8 \cdot k = 8 \quad /: (-8) \Rightarrow k = -1.$$

Vježba 053

Odredite realan broj k tako da vektori $\vec{a} = 3 \cdot \vec{i} - 2 \cdot \vec{j}$ i $\vec{b} = 2 \cdot \vec{i} + (2 \cdot k + 5) \cdot \vec{j}$ budu okomiti.

Rezultat: $k = -1$.

Zadatak 054 (Vedra Tea ☺, gimnazija)

Zadani su vektori $\vec{a} = (1, -2, 1)$, $\vec{b} = (-1, 1, 2)$ i $\vec{c} = (1, y, z)$. Ako je $\vec{c} \perp \vec{a}$ i $\vec{c} \perp \vec{b}$, izračunajte y i z.

Rješenje 054

Ponovimo!

Ako su vektori zadani u koordinatnom sustavu, tada se skalarni produkt definira na ovaj način:

$$\left. \begin{array}{l} \vec{a} = a_x \cdot \vec{i} + a_y \cdot \vec{j} + a_z \cdot \vec{k} \\ \vec{b} = b_x \cdot \vec{i} + b_y \cdot \vec{j} + b_z \cdot \vec{k} \end{array} \right\} \Rightarrow \vec{a} \circ \vec{b} = a_x \cdot b_x + a_y \cdot b_y + a_z \cdot b_z.$$

Dva su vektora \vec{a} i \vec{b} okomita ako im je skalarni produkt jednak nuli:

$$\vec{a} \perp \vec{b} \Rightarrow a_x \cdot b_x + a_y \cdot b_y + a_z \cdot b_z = 0.$$

Računamo y i z.

$$\left. \begin{array}{l} \vec{c} \perp \vec{a} \\ \vec{c} \perp \vec{b} \end{array} \right\} \Rightarrow \left. \begin{array}{l} \vec{c} \circ \vec{a} = 0 \\ \vec{c} \circ \vec{b} = 0 \end{array} \right\} \Rightarrow \left[\begin{array}{l} \vec{c} = (1, y, z) \\ \vec{a} = (1, -2, 1) \\ \vec{b} = (-1, 1, 2) \end{array} \right] \Rightarrow$$

$$\Rightarrow \left. \begin{array}{l} 1 \cdot 1 + y \cdot (-2) + z \cdot 1 = 0 \\ 1 \cdot (-1) + y \cdot 1 + z \cdot 2 = 0 \end{array} \right\} \Rightarrow \left. \begin{array}{l} 1 - 2 \cdot y + z = 0 \\ -1 + y + 2 \cdot z = 0 \end{array} \right\} \Rightarrow \left. \begin{array}{l} -2 \cdot y + z = -1 \\ y + 2 \cdot z = 1 \end{array} \right\} \Rightarrow \left[\begin{array}{l} \text{metoda suprotnih} \\ \text{koeficijenata} \end{array} \right] \Rightarrow$$

$$\Rightarrow \left. \begin{array}{l} -2 \cdot y + z = -1 \\ y + 2 \cdot z = 1 \end{array} \right\} \Rightarrow \left. \begin{array}{l} -2 \cdot y + z = -1 \\ 2 \cdot y + 4 \cdot z = 2 \end{array} \right\} \Rightarrow \left. \begin{array}{l} -2 \cdot y + z = -1 \\ 2 \cdot y + 4 \cdot z = 2 \end{array} \right\} \Rightarrow 5 \cdot z = 1 \Rightarrow 5 \cdot z = 1 \quad / : 5 \Rightarrow z = \frac{1}{5}$$

Računamo y.

$$\left. \begin{array}{l} y + 2 \cdot z = 1 \\ z = \frac{1}{5} \end{array} \right\} \Rightarrow \left[\begin{array}{l} \text{metoda} \\ \text{supstitucije} \end{array} \right] \Rightarrow y + 2 \cdot \frac{1}{5} = 1 \Rightarrow y + \frac{2}{5} = 1 \Rightarrow y = 1 - \frac{2}{5} \Rightarrow \\ \Rightarrow y = \frac{1}{1} - \frac{2}{5} \Rightarrow y = \frac{5-2}{5} \Rightarrow y = \frac{3}{5}$$

Vježba 054

Zadani su vektori $\vec{a} = (1, y, z)$, $\vec{b} = (-1, 1, 2)$ i $\vec{c} = (1, -2, 1)$. Ako je $\vec{a} \perp \vec{b}$ i $\vec{a} \perp \vec{c}$, izračunajte y i z.

Rezultat: $y = \frac{3}{5}, z = \frac{1}{5}$.

Zadatak 055 (Mario, gimnazija)

Zadane su točke M(2, 3), N(-1, 4) i P(7, -3). Vektor $\vec{MN} + \vec{MP}$ prikaži kao linearnu kombinaciju jediničnih okomitih vektora \vec{i} i \vec{j} .

Rješenje 055

Ponovimo!

Ako su dane točke A(x_1 , y_1) i B(x_2 , y_2), onda su koordinate vektora koji ih spaja:

$$\vec{AB} = (x_2 - x_1) \cdot \vec{i} + (y_2 - y_1) \cdot \vec{j}$$

Najprije odredimo vektore.

- Vektor \vec{MN}

$$M(x_1, y_1) = M(2, 3)$$

$$N(x_2, y_2) = N(-1, 4)$$

$$\vec{MN} = (x_2 - x_1) \cdot \vec{i} + (y_2 - y_1) \cdot \vec{j}$$

$$\Rightarrow \vec{MN} = (-1-2) \cdot \vec{i} + (4-3) \cdot \vec{j} \Rightarrow \vec{MN} = -3 \cdot \vec{i} + \vec{j}$$

- Vektor \vec{MP}

$$M(x_1, y_1) = M(2, 3)$$

$$P(x_2, y_2) = P(7, -3)$$

$$\vec{MP} = (x_2 - x_1) \cdot \vec{i} + (y_2 - y_1) \cdot \vec{j}$$

$$\Rightarrow \vec{MP} = (7-2) \cdot \vec{i} + (-3-3) \cdot \vec{j} \Rightarrow \vec{MP} = 5 \cdot \vec{i} - 6 \cdot \vec{j}$$

Sada je:

$$\vec{MN} + \vec{MP} = -3 \cdot \vec{i} + \vec{j} + 5 \cdot \vec{i} - 6 \cdot \vec{j} = 2 \cdot \vec{i} - 5 \cdot \vec{j}$$

Vježba 055

Zadane su točke M(2, 3), N(-1, 4) i P(7, -3). Vektor $\vec{MN} - \vec{MP}$ prikaži kao linearnu kombinaciju jediničnih okomitih vektora \vec{i} i \vec{j} .

Rezultat: $\vec{MN} - \vec{MP} = -8 \cdot \vec{i} + 7 \cdot \vec{j}$.

Zadatak 056 (Josip, gimnazija)

Dane su točke A(-1, -3), B(2, -1), C(0, 4), D(1, y). Vektori \vec{AB} i \vec{CD} su okomiti ako je

$$A. y = \frac{1}{2} \quad B. y = \frac{3}{2} \quad C. y = \frac{5}{2} \quad D. y = \frac{7}{2}$$

Rješenje 056

Ponovimo!

Zakon distribucije množenja prema zbrajanju.

$$a \cdot (b+c) = a \cdot b + a \cdot c, \quad a \cdot b + a \cdot c = a \cdot (b+c).$$

Neka su A(x₁, y₁) i B(x₂, y₂) dvije točke ravnine. Tada vrijedi: $\vec{AB} = (x_2 - x_1) \cdot \vec{i} + (y_2 - y_1) \cdot \vec{j}$.

Ako su vektori zadani u koordinatnom sustavu, tada se skalarni produkt definira na ovaj način:

$$\left. \begin{aligned} \vec{a} &= a_x \cdot \vec{i} + a_y \cdot \vec{j} \\ \vec{b} &= b_x \cdot \vec{i} + b_y \cdot \vec{j} \end{aligned} \right\} \Rightarrow \vec{a} \cdot \vec{b} = a_x \cdot b_x + a_y \cdot b_y.$$

Dva su vektora \vec{a} i \vec{b} okomita ako im je skalarni produkt jednak nuli:

$$\vec{a} \perp \vec{b} \Rightarrow a_x \cdot b_x + a_y \cdot b_y = 0.$$

Budući da su zadane točke A(-1, -3), B(2, -1), C(0, 4), D(1, y) vektori \vec{AB} i \vec{CD} glase:

$$\left. \begin{aligned} A(x_1, y_1) &= A(-1, -3) \\ B(x_2, y_2) &= B(2, -1) \\ \vec{AB} &= (x_2 - x_1) \cdot \vec{i} + (y_2 - y_1) \cdot \vec{j} \end{aligned} \right\} \Rightarrow \vec{AB} = (2 - (-1)) \cdot \vec{i} + (-1 - (-3)) \cdot \vec{j} \Rightarrow$$

$$\Rightarrow \vec{AB} = (2+1) \cdot \vec{i} + (-1+3) \cdot \vec{j} \Rightarrow \vec{AB} = 3 \cdot \vec{i} + 2 \cdot \vec{j}.$$

$$\left. \begin{aligned} C(x_1, y_1) &= C(0, 4) \\ D(x_2, y_2) &= D(1, y) \\ \vec{CD} &= (x_2 - x_1) \cdot \vec{i} + (y_2 - y_1) \cdot \vec{j} \end{aligned} \right\} \Rightarrow \vec{CD} = (1-0) \cdot \vec{i} + (y-4) \cdot \vec{j} \Rightarrow \vec{CD} = \vec{i} + (y-4) \cdot \vec{j}.$$

Vektori \vec{AB} i \vec{CD} su okomiti pa je njihov skalarni produkt jednak nuli.

$$\left. \begin{aligned} \vec{AB} &= a_x \cdot \vec{i} + a_y \cdot \vec{j}, \quad \vec{AB} = 3 \cdot \vec{i} + 2 \cdot \vec{j} \\ \vec{CD} &= b_x \cdot \vec{i} + b_y \cdot \vec{j}, \quad \vec{CD} = \vec{i} + (y-4) \cdot \vec{j} \end{aligned} \right\} \Rightarrow \left[\begin{array}{l} \text{uvjet okomitosti} \\ a_x \cdot b_x + a_y \cdot b_y = 0 \end{array} \right] \Rightarrow$$

$$\Rightarrow 3 \cdot 1 + 2 \cdot (y-4) = 0 \Rightarrow 3 + 2 \cdot y - 8 = 0 \Rightarrow 2 \cdot y = -3 + 8 \Rightarrow 2 \cdot y = 5 \Rightarrow 2 \cdot y = 5 \quad /: 2 \Rightarrow y = \frac{5}{2}.$$

Odgovor je pod C.

Vježba 056

Dane su točke A(-1, -3), B(2, -1), C(0, 4), D(2, y). Vektori \vec{AB} i \vec{CD} su okomiti ako je

A. $y=1$ B. $y=2$ C. $y=3$ D. $y=4$

Rezultat: A.

Zadatak 057 (Josip, gimnazija)

Kut između vektora \vec{a} i \vec{b} iznosi 120° . Ako je $|\vec{a}|=4$ i $|\vec{b}|=5$, onda je

A. $|\vec{a} + \vec{b}|=12$ B. $|\vec{a} + \vec{b}|=4\sqrt{7}$ C. $|\vec{a} + \vec{b}|=10$ D. $|\vec{a} + \vec{b}|=\sqrt{21}$

Rješenje 057

Ponovimo!

$$\cos 120^\circ = -\frac{1}{2}$$

Skalarni produkt vektora \vec{a} i \vec{b} : $\vec{a} \circ \vec{b} = |\vec{a}| \cdot |\vec{b}| \cdot \cos \alpha$, gdje je α kut između vektora \vec{a} i \vec{b} .

$$\vec{a} \circ \vec{a} = |\vec{a}| \cdot |\vec{a}| \cdot \cos 0 = |\vec{a}|^2 \cdot 1 = |\vec{a}|^2 \Rightarrow |\vec{a}| = \sqrt{\vec{a} \circ \vec{a}}$$

$$(\vec{a} + \vec{b}) \circ (\vec{a} + \vec{b}) = \vec{a} \circ \vec{a} + \vec{a} \circ \vec{b} + \vec{b} \circ \vec{a} + \vec{b} \circ \vec{b} = |\vec{a}|^2 + 2 \cdot \vec{a} \circ \vec{b} + |\vec{b}|^2$$

$$|\vec{a} + \vec{b}| = \sqrt{(\vec{a} + \vec{b}) \circ (\vec{a} + \vec{b})} \Rightarrow |\vec{a} + \vec{b}| = \sqrt{\vec{a} \circ \vec{a} + \vec{a} \circ \vec{b} + \vec{b} \circ \vec{a} + \vec{b} \circ \vec{b}} \Rightarrow$$

$$\Rightarrow |\vec{a} + \vec{b}| = \sqrt{|\vec{a}|^2 + 2 \cdot \vec{a} \circ \vec{b} + |\vec{b}|^2} \Rightarrow |\vec{a} + \vec{b}| = \sqrt{|\vec{a}|^2 + 2 \cdot |\vec{a}| \cdot |\vec{b}| \cdot \cos \alpha + |\vec{b}|^2} \Rightarrow$$

$$\Rightarrow |\vec{a} + \vec{b}| = \sqrt{4^2 + 2 \cdot 4 \cdot 5 \cdot \cos 120^\circ + 5^2} \Rightarrow |\vec{a} + \vec{b}| = \sqrt{16 + 2 \cdot 4 \cdot 5 \cdot \left(-\frac{1}{2}\right) + 25} \Rightarrow$$

$$\Rightarrow |\vec{a} + \vec{b}| = \sqrt{16 + 2 \cdot 4 \cdot 5 \cdot \left(-\frac{1}{2}\right) + 25} \Rightarrow |\vec{a} + \vec{b}| = \sqrt{16 - 20 + 25} \Rightarrow |\vec{a} + \vec{b}| = \sqrt{21}$$

Odgovor je pod D.

Vježba 057

Kut između vektora \vec{a} i \vec{b} iznosi 60° . Ako je $|\vec{a}|=4$ i $|\vec{b}|=5$, onda je

A. $|\vec{a} + \vec{b}|=12$ B. $|\vec{a} + \vec{b}|=3\sqrt{7}$ C. $|\vec{a} + \vec{b}|=25$ D. $|\vec{a} + \vec{b}|=\sqrt{61}$

Rezultat: D.

Zadatak 058 (Gabi, ekonomska škola)

Zadani su vektori $\vec{a} = 2 \cdot \vec{i} - 3 \cdot \vec{j}$, $\vec{b} = -\vec{i} + 2 \cdot \vec{j}$. Odredi $|\vec{a} + 2 \cdot \vec{b}|$.

Rješenje 058

Ponovimo!

Zakon distribucije množenja prema zbrajanju.

$$a \cdot (b+c) = a \cdot b + a \cdot c \quad , \quad a \cdot b + a \cdot c = a \cdot (b+c).$$

$$\text{Duljina vektora } \vec{a} = a_x \cdot \vec{i} + a_y \cdot \vec{j} \text{ definira se } |\vec{a}| = \sqrt{a_x^2 + a_y^2}.$$

$$\begin{aligned} |\vec{a} + 2 \cdot \vec{b}| &= |2 \cdot \vec{i} - 3 \cdot \vec{j} + 2 \cdot (-\vec{i} + 2 \cdot \vec{j})| = |2 \cdot \vec{i} - 3 \cdot \vec{j} - 2 \cdot \vec{i} + 4 \cdot \vec{j}| = |2 \cdot \vec{i} - 3 \cdot \vec{j} - 2 \cdot \vec{i} + 4 \cdot \vec{j}| = \\ &= |-3 \cdot \vec{j} + 4 \cdot \vec{j}| = |\vec{j}| = |0 \cdot \vec{i} + 1 \cdot \vec{j}| = \sqrt{0^2 + 1^2} = \sqrt{1} = 1. \end{aligned}$$

Vježba 058

Zadani su vektori $\vec{a} = 4 \cdot \vec{i} - 6 \cdot \vec{j}$, $\vec{b} = -2 \cdot \vec{i} + 4 \cdot \vec{j}$. Odredi $|\vec{a} + 2 \cdot \vec{b}|$.

Rezultat: 2.

Zadatak 059 (Darko, gimnazija)

Odredite površinu trokuta ABC ako je točka O ishodište koordinatnoga sustava, vektor $\vec{OA} = -2 \cdot \vec{i} + \vec{j}$, vektor $\vec{AB} = 5 \cdot \vec{i} - 3 \cdot \vec{j}$, vektor \vec{AC} je usporedan s vektorom \vec{i} , a skalarni umnožak $\vec{AB} \cdot \vec{BC} = 0$. Napomena: Po potrebi skicu nacrtajte u koordinatnom sustavu.

Rješenje 059

Ponovimo!

Ako je zadana točka A(x, y) pripadni radijus vektor glasi: $\vec{r} = x \cdot \vec{i} + y \cdot \vec{j}$.

Ako su dane točke A(x₁, y₁) i B(x₂, y₂), onda su koordinate vektora koji ih spaja:

$$\vec{AB} = (x_2 - x_1) \cdot \vec{i} + (y_2 - y_1) \cdot \vec{j}.$$

Ako je $a \cdot \vec{i} + b \cdot \vec{j} = c \cdot \vec{i} + d \cdot \vec{j}$, onda je $a = c$ i $b = d$.

Dva su vektora jednaka ako i samo ako su im odgovarajuće koordinate jednake.

Dva su vektora međusobno okomita ako je njihov skalarni produkt jednak nuli, tj. ako vrijedi

$$\left. \begin{array}{l} \vec{a} = a_x \cdot \vec{i} + a_y \cdot \vec{j} \\ \vec{b} = b_x \cdot \vec{i} + b_y \cdot \vec{j} \\ \vec{a} \perp \vec{b} \end{array} \right\} \Rightarrow a_x \cdot b_x + a_y \cdot b_y = 0.$$

Zakon distribucije množenja prema zbrajanju.

$$a \cdot (b+c) = a \cdot b + a \cdot c \quad , \quad a \cdot b + a \cdot c = a \cdot (b+c).$$

Trokut je dio ravnine omeđen s tri dužine. Te dužine zovemo stranice trokuta.

Pravokutni trokuti imaju jedan pravi kut (kut od 90°). Stranice koje zatvaraju pravi kut zovu se katete, a najdulja stranica je hipotenuza pravokutnog trokuta.

Ploština pravokutnog trokuta čije su katete a i b dana je formulom

$$P = \frac{a \cdot b}{2}.$$

Budući da je duljina vektora \vec{AB} jednaka duljini dužine \overline{AB} , vrijedi:

$$|\vec{AB}| = \sqrt{(x_2 - x_1)^2 + (y_2 - y_1)^2},$$

$$\sqrt{a} \cdot \sqrt{b} = \sqrt{a \cdot b}.$$

Površina trokuta ABC zadanog vrhovima $A(x_1, y_1)$, $B(x_2, y_2)$, $C(x_3, y_3)$ računa se po formuli:

$$P_{ABC} = \frac{1}{2} \cdot |x_1 \cdot (y_2 - y_3) + x_2 \cdot (y_3 - y_1) + x_3 \cdot (y_1 - y_2)|.$$

Za realni broj x njegova je apsolutna vrijednost (modul) broj $|x|$ koji određujemo na ovaj način:

$$|x| = \begin{cases} x, & x \geq 0 \\ -x, & x < 0. \end{cases}$$

Ako je broj x pozitivan ili nula, tada je on jednak svojoj apsolutnoj vrijednosti. Za svaki x , $x \geq 0$, vrijedi $|x| = x$.

Ako je x negativan broj, njegova apsolutna vrijednost je suprotan broj $-x$ koji je pozitivan. Za svaki x , $x < 0$, je $|x| = -x$.

Skratiti razlomak znači brojnik i nazivnik tog razlomka podijeliti istim brojem različitim od nule i jedinice

$$\frac{a \cdot n}{b \cdot n} = \frac{a}{b}, \quad n \neq 0, \quad n \neq 1.$$

Koordinate točke A odredimo iz radijusa vektora \vec{OA} .

$$\left. \begin{array}{l} \vec{OA} = -2 \cdot \vec{i} + \vec{j} \\ \vec{OA} = x \cdot \vec{i} + y \cdot \vec{j} \end{array} \right\} \Rightarrow \left. \begin{array}{l} \vec{OA} = -2 \cdot \vec{i} + 1 \cdot \vec{j} \\ \vec{OA} = x \cdot \vec{i} + y \cdot \vec{j} \end{array} \right\} \Rightarrow A(x, y) = A(-2, 1).$$

Koordinate točke B nađemo pomoću vektora \vec{AB} .

$$\left. \begin{array}{l} A(x_1, y_1) = A(-2, 1) \\ B(x_2, y_2) = B(x, y) \end{array} \right\} \Rightarrow \left[\vec{AB} = (x_2 - x_1) \cdot \vec{i} + (y_2 - y_1) \cdot \vec{j} \right] \Rightarrow \vec{AB} = (x - (-2)) \cdot \vec{i} + (y - 1) \cdot \vec{j} \Rightarrow \vec{AB} = (x + 2) \cdot \vec{i} + (y - 1) \cdot \vec{j}.$$

Dalje slijedi:

$$\left. \begin{array}{l} \vec{AB} = (x + 2) \cdot \vec{i} + (y - 1) \cdot \vec{j} \\ \vec{AB} = 5 \cdot \vec{i} - 3 \cdot \vec{j} \end{array} \right\} \Rightarrow \left. \begin{array}{l} x + 2 = 5 \\ y - 1 = -3 \end{array} \right\} \Rightarrow \left. \begin{array}{l} x = 5 - 2 \\ y = -3 + 1 \end{array} \right\} \Rightarrow \left. \begin{array}{l} x = 3 \\ y = -2 \end{array} \right\} \Rightarrow B(x, y) = B(3, -2).$$

Budući da je vektor \vec{AC} usporedan s vektorom \vec{i} (s koordinatnom osi x), koordinate točke C su

$$\left. \begin{array}{l} A(x, y) = A(-2, 1) \\ C(x, y) = C(x, 1) \end{array} \right\}$$

pa vektor \vec{BC} glasi:

$$\left. \begin{array}{l} B(x_1, y_1) = B(3, -2) \\ C(x_2, y_2) = C(x, 1) \end{array} \right\} \Rightarrow \left[\vec{BC} = (x_2 - x_1) \cdot \vec{i} + (y_2 - y_1) \cdot \vec{j} \right] \Rightarrow \vec{BC} = (x - 3) \cdot \vec{i} + (1 - (-2)) \cdot \vec{j} \Rightarrow \vec{BC} = (x - 3) \cdot \vec{i} + (1 + 2) \cdot \vec{j} \Rightarrow \vec{BC} = (x - 3) \cdot \vec{i} + 3 \cdot \vec{j}.$$

Koordinate točke C izračunamo iz skalarnog produkta.

$$\left. \begin{array}{l} \vec{AB} = 5 \cdot \vec{i} - 3 \cdot \vec{j} \\ \vec{BC} = (x - 3) \cdot \vec{i} + 3 \cdot \vec{j} \end{array} \right\} \Rightarrow \left[\vec{AB} \circ \vec{BC} = 0 \right] \Rightarrow 5 \cdot (x - 3) - 3 \cdot 3 = 0 \Rightarrow 5 \cdot x - 15 - 9 = 0 \Rightarrow$$

$$\Rightarrow 5 \cdot x = 15 + 9 \Rightarrow 5 \cdot x = 24 \Rightarrow 5 \cdot x = 24 \quad /: 5 \Rightarrow x = 4.8.$$

Koordinate točke C su:

$$C(x, y) = C(4.8, 1).$$

Računamo površinu trokuta ABC.

1. inačica

Zbog skalarnog produkta

$$\vec{AB} \circ \vec{BC} = 0$$

trokut ABC je pravokutan pa njegova površina glasi:

$$P = \frac{|\vec{AB}| \cdot |\vec{BC}|}{2}.$$

Određimo duljine $|\vec{AB}|$ i $|\vec{BC}|$.

$$\bullet \left. \begin{array}{l} A(x_1, y_1) = A(-2, 1) \\ B(x_2, y_2) = B(3, -2) \end{array} \right\} \Rightarrow \left[|\vec{AB}| = \sqrt{(x_2 - x_1)^2 + (y_2 - y_1)^2} \right] \Rightarrow$$

$$\Rightarrow |\vec{AB}| = \sqrt{(3 - (-2))^2 + (-2 - 1)^2} \Rightarrow$$

$$\Rightarrow |\vec{AB}| = \sqrt{(3+2)^2 + (-3)^2} \Rightarrow |\vec{AB}| = \sqrt{5^2 + (-3)^2} \Rightarrow |\vec{AB}| = \sqrt{25+9} \Rightarrow |\vec{AB}| = \sqrt{34}$$

$$\bullet \left. \begin{array}{l} B(x_1, y_1) = B(3, -2) \\ C(x_2, y_2) = C(4.8, 1) \end{array} \right\} \Rightarrow \left[|\vec{BC}| = \sqrt{(x_2 - x_1)^2 + (y_2 - y_1)^2} \right] \Rightarrow$$

$$\Rightarrow |\vec{BC}| = \sqrt{(4.8 - 3)^2 + (1 - (-2))^2} \Rightarrow$$

$$\Rightarrow |\vec{BC}| = \sqrt{1.8^2 + (1+2)^2} \Rightarrow |\vec{BC}| = \sqrt{1.8^2 + 3^2} \Rightarrow |\vec{BC}| = \sqrt{3.24+9} \Rightarrow |\vec{BC}| = \sqrt{12.24}.$$

Površina trokuta ABC iznosi:

$$P = \frac{|\vec{AB}| \cdot |\vec{BC}|}{2} \Rightarrow P = \frac{\sqrt{34} \cdot \sqrt{12.24}}{2} \Rightarrow P = \frac{\sqrt{34 \cdot 12.24}}{2} \Rightarrow P = \frac{\sqrt{416.16}}{2} \Rightarrow P = 10.2.$$

2. inačica

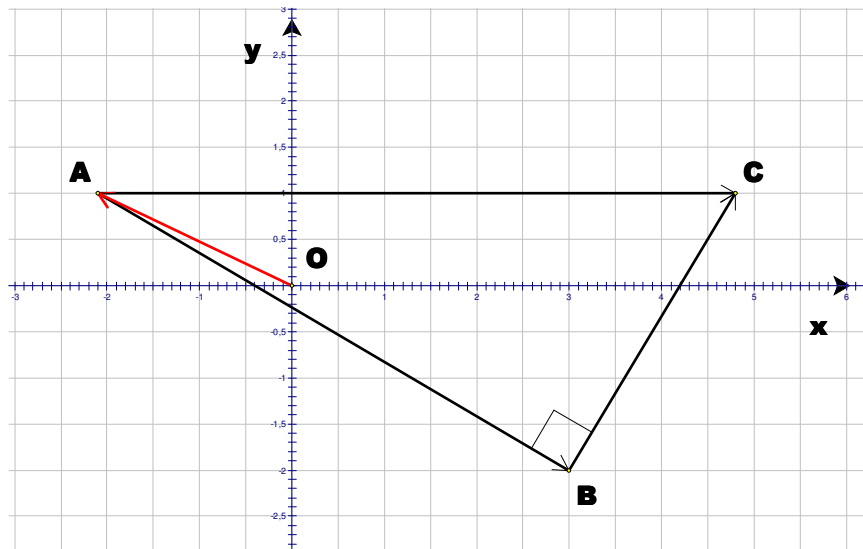
Budući da su zadani vrhovi trokuta ABC njegova površina iznosi:

$$\left. \begin{array}{l} A(x_1, y_1) = A(-2, 1) \\ B(x_2, y_2) = B(3, -2) \\ C(x_3, y_3) = C(4.8, 1) \end{array} \right\} \Rightarrow \left[P_{ABC} = \frac{1}{2} \cdot |x_1 \cdot (y_2 - y_3) + x_2 \cdot (y_3 - y_1) + x_3 \cdot (y_1 - y_2)| \right] \Rightarrow$$

$$\Rightarrow P_{ABC} = \frac{1}{2} \cdot |-2 \cdot (-2 - 1) + 3 \cdot (1 - 1) + 4.8 \cdot (1 - (-2))| \Rightarrow P_{ABC} = \frac{1}{2} \cdot |-2 \cdot (-3) + 3 \cdot 0 + 4.8 \cdot (1+2)| \Rightarrow$$

$$\Rightarrow P_{ABC} = \frac{1}{2} \cdot |6 + 0 + 4.8 \cdot 3| \Rightarrow P_{ABC} = \frac{1}{2} \cdot |6 + 14.4| \Rightarrow P_{ABC} = \frac{1}{2} \cdot |20.4| \Rightarrow$$

$$\Rightarrow P_{ABC} = \frac{1}{2} \cdot 20.4 \Rightarrow P_{ABC} = \frac{1}{2} \cdot 20.4 \Rightarrow P_{ABC} = 10.2.$$

Vježba 059

Odredite opseg trokuta ABC ako je točka O ishodište koordinatnoga sustava, vektor $\vec{OA} = -2 \cdot \vec{i} + \vec{j}$, vektor $\vec{AB} = 5 \cdot \vec{i} - 3 \cdot \vec{j}$, vektor \vec{AC} je usporedan s vektorom \vec{i} , a skalarni umnožak $\vec{AB} \cdot \vec{BC} = 0$. Napomena: Po potrebi skicu nacrtajte u koordinatnom sustavu.

Rezultat: 16.13.

Zadatak 060 (Iva, gimnazija)

Zadani su vektori $\vec{a} = 2 \cdot \vec{i} + 4 \cdot \vec{j}$ i $\vec{b} = 5 \cdot \vec{i} + k \cdot \vec{j}$. Odredite sve realne brojeve k za koje je kut između vektora \vec{a} i \vec{b} šiljast.

Rješenje 060

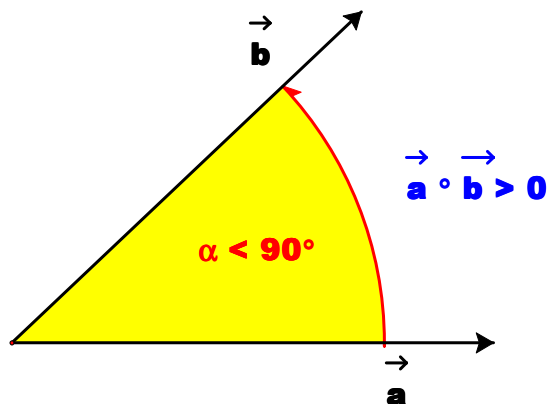
Ponovimo!

Ako su $\vec{a} = a_x \cdot \vec{i} + a_y \cdot \vec{j}$ i $\vec{b} = b_x \cdot \vec{i} + b_y \cdot \vec{j}$ dva vektora, tada njihov skalarni produkt glasi:

$$\vec{a} \circ \vec{b} = a_x \cdot b_x + a_y \cdot b_y.$$

Kut je skup točaka ravnine određen dvama polupravcima sa zajedničkim početkom. Kutovi koji su manji od pravog kuta zovu se šiljasti ili oštri kutovi.

Kut među vektorima je šiljast ako i samo ako je skalarni produkt veći od nule.

Budući da kut između vektora \vec{a} i \vec{b} mora biti šiljast, skalarni produkt bit će veći od nule pa slijedi:

$$\left. \begin{array}{l} \vec{a} = 2 \cdot \vec{i} + 4 \cdot \vec{j} \\ \vec{b} = 5 \cdot \vec{i} + k \cdot \vec{j} \end{array} \right\} \Rightarrow \left[\begin{array}{l} \vec{a} \cdot \vec{b} > 0 \\ a_x \cdot b_x + a_y \cdot b_y > 0 \end{array} \right] \Rightarrow 2 \cdot 5 + 4 \cdot k > 0 \Rightarrow 10 + 4 \cdot k > 0 \Rightarrow$$

$$\Rightarrow 4 \cdot k > -10 \Rightarrow 4 \cdot k > -10 \text{ / : } 4 \Rightarrow k > -2.5.$$

Vježba 060

Zadani su vektori $\vec{a} = 5 \cdot \vec{i} + 4 \cdot \vec{j}$ i $\vec{b} = 2 \cdot \vec{i} + k \cdot \vec{j}$. Odredite sve realne brojeve k za koje je kut između vektora \vec{a} i \vec{b} šiljast.

Rezultat: $k > -2.5$.